

sationer bevares i det store og hele, men Lissabon-traktaten indsætter en tilføjelse om, at udenrigsrepræsentanten skal organisere denne koordinering, jf. TEU art. 19 (art. 34). Som noget nyt skal EU-lande, der er medlemmer af FN's Sikkerhedsråd, anmode om taletid i Sikkerhedsrådet for udenrigsrepræsentanten, når EU har fastlagt en holdning til et spørgsmål på Sikkerhedsrådets dagsorden, jf. TEU art. 19, stk. 2 (art. 34, stk. 2).

Der vil fortsat være mulighed for at udnævne særlige repræsentanter til specifikke politikområder. Lissabon-traktaten ændrer imidlertid bestemmelsen, således at særlige repræsentanter fremover udpeges på initiativ af udenrigsrepræsentanten og virker under dennes myndighed, jf. TEU art. 18 (art. 33).

De nuværende traktatbestemmelser giver EU mulighed for at anvende økonomiske sanktioner (»restriktive foranstaltninger«) mod tredjelande, når der træffes beslutning herom inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Med Lissabon-traktaten forudsættes et fælles forslag fra udenrigsrepræsentanten og Kommissionen (frem for alene fra Kommissionen), og der indføres krav om orientering af Europa-Parlamentet, jf. TEUF art. 188K (art. 215). Med Lissabon-traktaten præciseres det endvidere, at sanktioner også kan anvendes over for fysiske eller juridiske personer og ikke-statslige grupper eller enheder, og at fremgangsmåden i så fald er den samme, jf. TEUF art. 188, stk. 2 (art. 204, stk. 2). Endelig understreges, at restriktive foranstaltninger skal indeholde de nødvendige bestemmelser om retsgarantier, jf. TEUF art. 188, stk. 3 (art. 204, stk. 3).

Hovedreglerne for finansiering af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik bevares, men der tilføjes samtidig enkelte nydannelser. Der indføres mulighed for at hastefinansiere aktiviteter under den del af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik, der dækkes af EU's budget (civile opgaver), jf. TEU art. 28 (art. 41). Samtidig etableres der en opstartsfond med bidrag fra medlemslandene med henblik på forberedende aktiviteter inden for den del af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik, der ikke dækkes af EU's budget (militære opgaver).

Den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik

Inden for den fælles europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik indfører Lissabon-traktaten en uddybende præcisering af opgaverne, jf. TEU

art. 28B (art. 43). Desuden understreges det som noget nyt, at disse opgaver kan bidrage til bekæmpelse af terrorisme, herunder gennem den støtte, som ydes tredjelande til bekæmpelse af terrorisme på deres område.

Med Lissabon-traktaten indføres der desuden mulighed for, at Rådet ved enstemighed kan overdrage gennemførelsen af en opgave til en gruppe af medlemslande, jf. TEU art. 28A, stk. 5 (art. 42, stk. 5). I praksis har denne mulighed allerede været anvendt. Således var det reelt kun en mindre gruppe af medlemslande, der deltog i EU-operationen i Congo i 2003.

Lissabon-traktaten forpligter medlemslandene til gradvist at forbedre deres militære kapacitet, jf. TEU art. 28A, stk. 3 (art. 42, stk. 3). Fastlæggelsen af et lands konkrete militære kapacitet er dog grundlæggende et nationalt anliggende, og Lissabon-traktaten angiver således ikke specifikke kapacitetsniveauer. Der ændres heller ikke ved, at det er medlemslandene selv, der fastlægger deres nationale forsvarsbudgetter, og som afgør, hvorvidt de kan stille militære eller andre midler til rådighed for de konkrete EU-ledede krisestyringsoperationer.

Til at bistå med at forbedre de militære kapaciteter oprettes et europæiskagentur for forsvarsmateriel, forskning og militære kapaciteter. Forsvarsagenturet skal klarlægge de operationelle behov og fremme foranstaltninger til opfyldelse heraf. Forsvarsagenturet vil efter Lissabon-traktatens ikrafttræden være en videreførelse af det forsvarsagentur, som blev oprettet i juni 2004 under den gældende traktat.

Lissabon-traktaten giver desuden mulighed for, at et antal medlemslande kan indgå i et permanent struktureret samarbejde om udvikling af militær kapacitet, jf. TEU art. 28E (art. 46). De medlemslande, der ønsker at deltage i dette samarbejde, skal opfylde de kriterier, som er fastlagt i en protokol til Lissabon-traktaten.

I art. 28A, stk. 7 (art. 42, stk. 7) indsættes en bistandsforpligtelse, hvis et medlemsland udsættes for et væbnet angreb. Det vil i sidste ende altid være op til det enkelte medlemsland i overensstemmelse med dets nationale procedurer at afgøre, hvilken og hvor stor bistand, man er rede til yde. I denne sammenhæng understreges NATO's rolle som fundament for det kollektive forsvar for de allierede lande, ligesom det gøres klart, at militær bistand mellem NATO-lande fortsat ligger i NATO-regi.